PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:

Veliký sborník (cirkevnoslov.)	45,60
Trebník	22,80
Lidový sborník modliteb a zpěvů (český)	26,60
Pravoslavný katechismus (český a rus.)	9,50
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	2,85
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Dr. J. Novák: **Sociální aspekt pravosl. ethiky**	17,–
Prof. Berezovský: **Dogmatika** (I. a II. diel)	30,–
Prot. Leixner: **Všeobecné dějiny církevní**	27,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	8,55
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus.)	7,40
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvar. umenia**	15,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad histórie pravoslávnej cirkvi**	30,90
Beseda pravoslav. christianina (rus.)	1,90
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Biblické dějiny brož. (čes.)	4,75
Biblické dějiny vázané (čes.)	6,65

Budúce číslo vyjde 10. augusta

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 21-16. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, n. p., Košice, závod Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. Pošt. novinový úrad, Jindřišská ul. 14, Praha 1. — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952. Z—16*61210

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XII. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 7/1966

Zprávy zo života prešovskej eparchie

VYSVIACKA.

● **Dňa 13. 5. 1966 vysvätil Preosv. vladyka Nikolaj** v kaplnke biskupského úradu **br. Nikolaja Pružinského**, absolventa PBF, účtovníka ER, na diakona.

PRELOŽENIE.

● **D. o. Juraj Hric**, správca farnosti v Nižnom Tvarožci, **bol dňom 15. 5. 1966 preložený na uprázdnenú farnosť Nechvaľ Polianka**, okr. Humenné.

D. o. Andrej Hunder, správna farnosti Kečkovce, **bol dňom 15. 5. 1966 preložený na uprázdnenú farnosť Nižný Tvarožec**, okr. Bardejov.

D. o. Ivan Bieloruský, správca farnosti v Soboši, **bol dňom 1. VI. 1966 preložený na uprázdnenú farnosť Jakubany**, okr. Poprad.

TURÍČNE BOHOSLUŽBY.

● **Dňa 29. 5. 1966, v deň Sošestvija sv. Ducha, navštívil d. o. prot. dr. Andrej Mihaľov** z poverenia Preosvieteného vladyku Nikolaja **obec Vavrinec** v okrese Prešov, kde sa konal chrámový sviatok, a odslúžil tam slávnostné sv. boholužby.

PRIMÍCIJNÉ BOHOSLUŽBY.

● **D. o. Peter Kormaník, novokňaz, odslúžil dňa 15. 5. t. r. v katedrálnom chráme v Prešove svoju prvú sv. liturgiu** za prítomnosti d. o. prot. L. Lizaka. D. o. Kormaník udelil svoje prvé požehnanie veriacim.

● **D. o. Šimon Oprondek, novokňaz, odslúžil primícijnú sv. liturgiu v svojej rodnej obci Osturňa dňa 29. 5. t. r.** za prítomnosti miestneho duchovného d. o. v. Kočembu. Po sv. liturgii d. o. Oprondek udelil veriacim svoje prvé požehnanie.

Zaujímavosti

MIEROVÉ HNUTIE KRESŤANOV

Moskva (ČTK) — Boj za mier, úlohy kresťanov, veriacich všetkých cirkví v súčasnej svetovej situácii, najbližšie úlohy „Kresťanskej mierovej konferencie" — to bola téma stretnutia predstaviteľov cirkví viac než 20 krajín v Zagorsku, mestečku neďaleko Moskvy, sídle starobylej trojicko-sergijevskej lavry.

V dňoch 19.—23. apríla tam mal zasadanie sekretariát Kresťanskej mierovej konferencie, organizácie, ktorá bola založená na 1. kresťanskom mierovom kongrese v Prahe v roku 1958.

Súčasne prebiehala v Zagorsku od 20.—22. apríla porada predstaviteľov regionálnych výborov, ekumenických rád a cirkví, členov kresťanského mierového hnutia.

Patriarcha Moskvy a celého Ruska Alexij sa obrátil k účastníkom stretnutia s posolstvom, v ktorom vyslovil veľké uspokojenie nad činnosťou mierového hnutia kresťanov.

V záverečnom komuniké o zagorskom zasadaní zdôrazňujú cirkevní činitelia zúčastnených krajín, že činnosť Kresťanskej mierovej konferencie pomáha mieru a porozumeniu medzi národmi. Rozšírila sa najmä po 2. kongrese v Prahe v roku 1964.

Účastníci stretnutia v Zagorsku vyjadrujú sympatie s bojom vietnamského ľudu proti cudzej intervencii a proti hladu, za obranu vlasti a za výstavbu demokratického štátu. Súčasne vyslovujú uznanie úsiliu cirkví a širokým kruhom verejnosti za to, že žiadajú zastavenie vojny vo Vietname.

Podobné stretnutia ako terajšie v Zagorsku sa budú usporadúvať každoročne. Poradný výbor Kresťanskej mierovej konferencie sa zíde tohto roku v októbri v Sofii. Na zagorskom zasadaní sa zúčastnili cirkevní činitelia z SSSR, Británie, NDR, NSR, Indie, Švajčiarska, Talianska, Poľska, Sierry Leone, Nového Zélandu, Bulharska, Libanonu, ZAR, Juhoslávie, Grécka, Kene, Ugandy a i.

Pamiatke slovanských svätcov

„Sláva a česť a pokoj každému, kto činí dobré . . ." (Rim. 2, 10).

Nie je to tak veľmi dávno, čo kresťania znovu oslávili významnú udalosť: Zostúpenie svätého Ducha na apoštolov. K tejto kresťanskej skutočnosti sa pripája tiež vonkajšie založenie Cirkvi Christovej. Po apoštolskom kázaní „pripojilo sa v ten deň duší okolo troch tisíc, ktorí ochotne prijali slová (Petrove) a pokrstení sú" (Skut. 2, 41).

Od počiatku Cirkvi bolo veľa tých, ktorí „činili dobré", počas jej prenasledovania i rozkvetu až do našich čias. Takí jednotlivci vždy vynikali dobrým životom. Celé ich zmýšľanie, praktické zameranie a prežívanie života pozemského bolo na patričnej výške. Týmto svätcom a sväticiam, mužom i ženám, ktorí v svojej viere v Boha a Isusa Christa Syna Božieho robili dobré skutky, je venovaná v pravoslávnej cirkvi prvá nedeľa po Päťdesiatnici. Je to nedeľa Všetkých svätých. Tí sú nám v konaní dobra, v úsilí o dokonalý život a vyrovnanosť v zmysle kresťanských zásad vzorom a príkladom.

Každý pravoslávny národ má takýchto jednotlivcov. Ruská pravoslávna cirkev ustanovila, že druhá nedeľa po Päťdesiatnici bude venovaná pamiatke svätcov, ktorí vyšli z ruského národa. Týchto jednotlivcov bolo v priebehu tisícročia veľmi veľa. A pravoslávna cirkev u nás tiež oslavuje svätcov, ktorí vyšli z nášho ľudu a zažiarili na pravoslávnom nebi. Nie je ich na počet mnoho, lebo náš

národ nemal šťastie, ako iné národy pravoslávne, aby zostal pravoslávnym od prvopočiatkov organizovanej kresťanskej misie pravoslávnej. Tento stav ovplyvnil neblahý vývoj našich dejín po smrti svätého Metoda. Svätí solúnski bratia, slovanskí apoštolovia Cyril a Metod, patria celému kresťanstvu východnému. V našich krajinách však „činili dobro", keď celý svoj život bezvýhradne zasvätili ušľachtilému dielu — šíreniu a upevňovaniu kresťanstva u našich praotcov. Nepochádzali z nášho národa, ale majú oňho veľké zásluhy. Našim predkom venovali celý svoj život, prácu, obete, misijnú činnosť, šírili u nás znalosť svätého zákona Christovho. Dielo veľké a nie ľahké. Koľko museli znášať ponižovania, zloby a nenávisti i väznenia, najmä sv. Metod. Pre svoj život a obsiahlu, vynikajúcu činnosť sa nazývajú apoštolom rovní. Tak ako apoštolovia boli povolaní k apoštolstvu samotným Isusom Christom, tak oni z vôle Božej v našej vlasti pracovali. Aj keď pred ich záslužnou činnosťou pôsobili tu sporadicky niektorí jednotliví hlásatelia najmä západní, poznal múdry knieža Rostislav, že jeho ľud potrebuje hlásateľov Christovej viery, ktorým by ľud rozumel. Pravoslávna Byzancia žiadosti vyhovela bez ďalších nárokov. A tak postupne múdrosťou a usilovnosťou sv. bratov Cyrila a Metoda vzniká u nás samostatná organizovaná cirkevná jednotka, domáca, slovanská, pravoslávna cirkev. Kresťanstvo ešte nebolo rozdelené — a všetko, čo východné pravoslávie mohlo poskytnúť komukoľvek, obdarovalo vynikajúcou činnosťou slovanských bratov našich predkov po stránke kultúrnej, náboženskej a cirkevnej.

Nestály Svätopluk podľahol nástrahám úskočného Nemca Vichinga, ktorý po smrti Metodovej dal vyhnať jeho päť najlepších žiakov. Angelár, Gorazd, Kliment, Naum a Sáva odišli k slovanom južným a pri nich založili rovnakú kultúru, aká bola u nás. Týchto päť, medzi nimi najmä Gorazda, rátame medzi českých svätcov.

Svätí bratia a ich žiaci sú zakladateľmi vlastnej, domácej, slovanskej cirkvi pravoslávneho kresťanstva. Sú zakladateľmi slovanského písomníctva a kultúry. Tiež terajšie zaujímavé vykopávky na južnej Morave to plne dosvedčujú.

Sv. Metod pokrstil sv. Ľudmilu, manželku českého kniežaťa Bořivoja. Tá vychovala svojho vnuka sv. Václava v pravoslávnom východnom kresťanstve. Oslavná pieseň k jej pocte práve zdôrazňuje, že zanechala temnotu modloslužby a s láskou prijala svetlo pravoslávnej viery Christovej, podľa ktorej žila a činila dobro. Práve tak robil i sv. Václav, ktorý úbohým pomáhal, zarmútených potešoval, nemoci liečil, vynikal múdrosťou a láskou ku všetkým.

Zásluhou našich pravoslávnych svätcov sa udržiavala slovanská bohoslužba dlho medzi naším ľudom. Touto bohoslužbou ako vzácnym vonkajším prejavom pravoslávneho kresťanstva, javila sa ľudu viera Christova. A v spojení s ňou vnútorná snaha k osobnému mravnému povzneseniu a zdokonaleniu, k slobode ducha, účasti laikov v správe cirkevných záležitostí, sobášu duchovenstva, používaniu národného jazyka v bohoslužbách. Toto kresťanstvo trvalo v našom ľude takmer 250 rokov. Za to musíme byť vďační Božskej Prozreteľnosti a Múdrosti, že sa tak ujalo toto kresťanstvo, rozšírilo a zapustilo hlboké korene, ktoré odporcovia a nepriatelia všetkého slovanského násilím usilovali sa zničiť.

Napriek všetkej vtedajšej nenávisti sa pravoslávna viera udržiavala.

Príchodom slovanských bratov Cyrila a Metoda môže pravoslávie od 9. storočia usvedčovať pápežstvo zo zavedenia novôt a z pokazenia pôvodnej čistej viery Christovej. O čo sa usiloval Ján Hus, Jeroným Pražský, za čo bojovali husiti a čo západnému kresťanstvu dala až reformácia v 15. a 16. storočí, to všetko pre pravoslávie je úplne samozrejmé.

Tradícia cyrilometodejská, t. j. slovanská a pravoslávna je vážnou duchovnou zložkou dejín našich národov. Nepodarilo sa ju po smrti Metodovej zničiť. Žije. A prosíme Boha, aby večne žila v srdciach nášho ľudu.

Prot. Bohumír Aleš.

Svätý prorok Eliáš

Z kníh Starého zákona sa dozvedáme, že prvým prorokom bol Eliáš. Žil za panovania izraelského kráľa Achabu. Po rozdvojení kráľovstva izraelského poslal Hospodin medzi ľud bohabojných mužov — prorokov, ktorí vyzývali izraelský národ ku pokániu.

Prorok Eliáš napomínal kráľa Achabu, aby zanechal pohanské chrámy, modly a oltáre. Achab sa preto nahneval a chcel dať proroka zabiť. Eliáš sa však utiahol k potoku Karitu.

Keď nepršalo dlhší čas, išiel Eliáš z vnuknutia Božieho ku kráľovi Achabovi a riekol mu: **príď so svojimi pohanskými kňazmi a ľuďmi na horu Karnel, prídem tam i ja a budeme obetovať každý svojmu Bohu. Ktorý Boh zošle oheň na obeť a zapáli ju, ten je pravý Boh a tomu sa všetci budú klaňať.** Kráľ pristal a prišiel so svojimi pohanskými kňazmi a ľudom na uvedenú horu. Postavili tam oltár, položili obeť a celý deň prosili pohanského boha Baala,

aby zoslal oheň na oltár a aby zapálil obeť. Ešte aj telá svoje rezali, ale všetko bolo márne. **Potom prokok Eliáš postavil oltár, položil naňho obeť, polial vodou celý oltár a potom vrúcne prosil Boha, aby poslal z neba oheň, aby zapálil obeť. Ihneď potom začalo pršať. Ľudia, keď to videli, udivene volali, že Eliášov Boh je pravým Bohom; zanechali modlárstvo a obrátili sa k pravému Bohu.**

Hospodin Eliáša za jeho veľkú bohabojnosť a svätosť odmenil tým, že ho zaživa na ohňovom voze vzal do neba.

Priatelia! Už dávno, dávno pred nami jestvovali ľudia, ktorí pochybovali o Božej spravodlivosti, o Božích zásahoch do behu života. Aj dnes máme kresťanov, ktorí málo myslia na vlastné pokánie, málo zodpovednosti cítia za život a za svet okolo nás. Je našou úlohou vidieť vo svetle evanjelia skutočnosť bez predsudkov, oslobodiť sa od neplodných nárekov. Evanjelium nerúca, ale stavia mosty medzi kresťanstvom a ostatným svetom. Sv. prorok sa modlil a Pán ho vypočul. Modliť sa máme aj my, a to tak, aby sa naša modlitba páčila Hospodinu a bola Ním prijatá.

Sv. Ján Zlatoústy hovorí: **„Kto sa nemodlí, ten robí tak, ako by bol rybou z vody vytiahnutou. Ryba bez vody nemôže žiť, tak aj život veriaceho človeka nemôže byť bez modlitby.“**

—M—

Krátka bilancia

Je už starým zvykom robiť v určitom časovom úseku bilanciu života každého človeka i života celej spoločnosti. Bilancie bývajú rôzneho charakteru, či už hospodárske, politické, kultúrne i iné. Život, lepšie povedané vývoj udalostí v súčasnej dobe ubieha takým rýchlym tempom, že máme čo bilancovať už aj koncom každého polroku. Keby sme chceli hovoriť a písať o tom, čo sa stalo za uplynulý polrok, bolo by toho veľa. My sa však pozastavíme aspoň stručne pri tých udalostiach, ktoré sú pre nás dôležité a ktoré majú svoj význam pre vývoj nášho ďalšieho života.

Celý uplynulý polrok prebiehal v znamení rôznych podujatí a príprav. Tieto podujatia, pravda, boli rôzne a líšili sa od seba podľa toho, kde sa odohrávali. V socialistických krajinách sa prejavila ďalšia snaha o zlepšenie hospodárskeho i kultúrneho života ľudí prostredníctvom mierovej, budovateľskej práce. V niektorých kapitalistických krajinách sa snahy vyvíjali opačným smerom — ničiť ľudské príbytky, zabíjať a zotročovať ľudí. Americká agresia vo Vietname sa rozrastá a nadobúda stále brutálnejšiu formu ničivej vojny proti obyvateľstvu tejto krajiny, a to len preto, že vietnamský ľud chce mať svoj štát slobodný a svoje občianske a štátne záležitosti si chce riadiť sám, bez cudzích zásahov. Hovoria o tom presvedčivo udalosti, ktoré sa odohrali v apríli na demonštráciách proti nevítaným hosťom. Aj v záp. Nemecku sa stále viac prejavujú požiadavky nemeckého revanšizmu a militarizmu. Západné Nemecko sa stále viac a viac dožaduje vlastníctva nukleárnych zbraní, najmä po tom, keď sa objavili vážne príznaky krízy paktu NATO; túto krízu zapríčinilo vyhlásenie francúzskeho prezidenta de Gaulla, že má Francúzsko v úmysle nepripustiť, aby na jeho území boli vojenské základne USA, vybudované tam v rámci NATO.

Na druhej strane, v socialistickom tábore, sa stále prejavuje snaha o zachovanie a upevnenie svetového mieru. V januári SSSR ponúkol spostredkovanie medzi Indiou a Pakistanom, tak došlo k siedmim taškentským rokovacím dňom, ktoré boli plodné pre vec mieru. Ich výsledkom bola Taškentská deklarácia, ktorá sa stala dobrým príkladom pre národy celého sveta, vzorom, ako sa majú riešiť sporné otázky.

V apríli sa zišiel XXIII. sjazd KSSS v Moskve. V referátoch, ako aj v diskusných príspevkoch i v rezolúcii dominovali tieto hlavné myšlienky: mierový vývoj socialistického systému a jeho úspechy, hospodárska spolupráca socialistických krajín, podpora utláčaným krajinám v ich boji za slobodu a mierové spolunažívanie, čiže koexistencia s krajinami nesocialistickými. Badať, že sa nejednalo o útočných plánoch ani o vojne, ale len o mierovej práci, a keď sa o boji hovorilo, tak len o tom, ktorý treba viesť proti nedostatkom, ktoré ešte existujú na niektorých úsekoch hospodárskeho života.

V našej krajine sa tiež konal sjazd KSČ, v poradí XIII., ktorý sa zišiel 31. mája. Paralelne so zavádzaním novej sústavy riadenia národného hospodárstva začala sa veľká diskusia k tézam ÚV KSČ. Tieto boli prejednávané za účasti celej našej verejnosti. Išlo v nich v prvom rade o bilanciu minulého obdobia, skúmali sa úspechy i dočasné ťažkosti a vytýčila sa cesta k ich prekonaniu. Hlavný dôraz sa kládol na analýzu súčasnej epochy, na objasnenie hlavných ekonomických úloh pre ďalšiu výstavbu našej socialistickej vlasti. Tieto tézy (dnes už uznesenia) zdôrazňujú, že v súčasnej etape vývoja socialistickej spoločnosti ide predovšetkým o to, za akých podmienok stabilizovanej socialistickej spoločnosti a rozhodujúceho vplyvu spoločenstva socialistických krajín vo svete postaviť do popredia všetkej činnosti intenzifikáciu národného hospodárstva. Ďalším významným problémom je zabezpečenie rýchleho tempa zvyšovania produktivity práce, aby sa plne pokryl dopyt v našej krajine. V tejto súvislosti sa zdôrazňuje význam vedecko-technickej revolúcie, ako podkladu k ďalšiemu zvyšovaniu výroby.

Podčiarkuje sa ďalej, že ČSSR sa rozvíja v socialistický štát v bratskej spolupráci Čechov a Slovákov, ako aj národnostných menšín.

V rozbore medzinárodnej situácie odsudzuje sa so všetkým dôrazom americká agresia vo Vietname i inde. Nástojčivo sa varuje pred nebezpečným

ohniskom napätia, ktoré v Európe predstavuje západonemecký revanšizmus a militarizmus.

Toľko z hlavných udalostí prvého polroku našej päťročnice, v ktorej sa začala uplatňovať nová sústava riadenia a plánovania, vyžadujúca od nás všetkých dobrú vôľu, usilovnú prácu a dobrú pracovnú morálku. Vykročenie našej vlasti za ďalšími úspechmi zaväzuje nás všetkých k čestnému plneniu svojich povinností na pracoviskách, aby naše plány neostali iba plánmi, ale aby sa stali krásnou skutočnosťou.

(pk.)

„Chlib naš nasuščnyj dažď nam dnes..."

(Mat. 6, 11)

Chcel by som, drahí bratia a sestry, v tieto krásne, slnečné letné dni, kedy vôkol nás rozvoniava dozretá úroda obilia, prihovoriť sa vám niekoľkými slovami, ktorými by som Vás chcel aspoň trocha povzbudiť, posilniť vo vašej každodennej záslužnej práci roľníckej.

Každý deň predkladá nám naša mamka alebo žena na stôl pekný biely chlieb, ktorý potrebujeme k zachovaniu telesných síl i k udržiavaniu života. I náš Božský Spasiteľ Isus Christos nás nabáda, aby sme sa o chlieb nielen modlili, ale aj priložili svoje ruky k dielu, aby sme sa zaslúžili o zber tohto Bohom požehnaného pokrmu. Odvtedy, keď Spasiteľ naučil svojich apoštolov túto prekrásnu, jedinečnú, všetko obsahujúcu modlitbu **„Otče náš"**, celými stáročiami z miliónov úst kresťanov znie k nebesiam prosba: **„Chlib naš nasuščnyj dažď nam dnes..."**

Avšak Boh nám nedáva chlieb takým spôsobom, ako na púšti Isus Christos zázračne rozmnožil päť chlebíkov a nasýtil nimi päťtisícový zástup svojich poslucháčov. Boh necháva vyrastať náš chlieb na poli, zázračne rozmnožuje jeho zrnká, naším hospodárom vhodené do zeme. Nedáva nám náš chlieb bez našej námahy, bez nášho pričinenia.

Prosíme o chlieb vo svojich modlitbách, ale nemáme chcieť, aby nám ho Boh dával bez nášho pričinenia, bez našej práce. Musíme sa riadiť starým príslovím: pričiň sa človeče, a Pán Boh ti pomôže. Urob, hospodár, čo ti Boh ukladá a On ti pomôže a nebudeš sa musieť báť hladu! Z toho vyplýva, že síce treba usilovne pracovať, pôdu ošetrovať, ale je potrebné najmä poprosiť Pána Boha, aby požehnal nami zasiatemu zrniečku. Sv.

apoštol Pavel hovorí: **„A tak ani ten, čo sadil, ten, čo polieval, neznamená niečo, ale Boh, ktorý dáva vzrast"** (I Kor. 3, 7). Na druhej strane by ovšem nebolo správne, keď by sa niekto len modlil, len na Pána Boha sa spoliehal a k práci ruku nepriložil. Žiť, to neznamená leňošiť, život je každodenný zhon a usilovná práca.

Tam, kde požehnaná práca nie je domovom, je veľmi bolestné sa pozrieť na naše polia. Obilie je dozreté, čaká však márne na ruky, ktoré by ho dopravili ta, kam patrí. Treba tú pomyslieť na tých, ktorí čakajú na nami dorobený chlieb, na našich starčekov, deti, chorých, na pracujúcich celého národa. Božský Spasiteľ veľakrát hovoril o chlebe a vysoko ho povýšil tým, že z neho požehnal sv. Eucharistiu...

Jeden otec mal veľa detí. Keď zomieral, rozdelil svoj majetok, ale nie rovnako medzi všetkých. Tí, čo dostali viac, sa tešili, ale tí, čo nedostali nič, boli veru veľmi smutní a v duchu otca i odsudzovali, aký je nepravodlivý. Ale keď tí majetnejší videli smútok svojich súrodencov, povedali si: to predsa nemôže byť vôľa nášho otca, aby jedni mali veľa a druhí nič. A podelili sa s tými, čo nemali nič. Keď to videl zomierajúci otec, hneď si ich dal zavolať k sebe a peknými slovami ich pochválil: „Áno, deti moje, obstáli ste výborne v mojej skúške, teraz už verím, že i po mojej smrti budete žiť v svornosti a že budete pomáhať jeden druhému..." Kto je ten otec, majúci mnoho detí? Je to sám Otec nebeský a tými deťmi sme my, veštci ľudia na zemi, ktorí sú deťmi jedného Otca a ktorí potrebujú jeden chlieb.

Poznám jednu nežnú legendu, nie je síce vo sv. Písme, ale je veľmi poučná:

Spasiteľ so svojimi učeníkmi sa okolo obedu po namáhavej ceste usadil pod olivový strom. Slnko pálilo a hlavy apoštolom klesali od únavy a hladu. Pozerali sa smutne jeden na druhého a potom na svojho božského Učiteľa. On však sedí s majestátnym kľudom a svojím božským pohľadom hladká ich spotené tváre, ako by im chcel povedať: vydržte, večer dôjdeme do nejakého mesta a najeme sa. Tu Filip sa začína prehrabúvať vo svojej torbičke a nachádza kúsok tvrdého chleba. Vzal ho a podal Jánovi, ktorý bol bližšie pri Spasiteľovi, aby ho podal Majstrovi. Isus Christos vzal chlieb a hovorí: „Ja nie som hladný". Chlieb podal Petrovi, Peter Jakubovi, Jakub ďalšiemu, až sa kúsok chleba napokon vrátil späť ku Spasiteľovi. Božský Majster, dojatý touto obetavou láskou medzi svojimi učeníkmi, so slzami v očiach riekol: „Sme teda všetci sýti. Lebo obetavá láska zaháňa hlad a vie, že treba pomáhať tým, ktorí to potrebujú. Pamätajte na to i vtedy, keď už nebudem medzi vami".

V časoch biedy, keď niekomu spadol chlieb na zem, ten ho s láskou vzal a pobozkal, dávajúc tým najavo, ako si ho váži. Dnes však často vidíme ku chlebu priam neúctu, nachádzame ho v odpadkoch, váľa sa po stoloch v je-

dálňach. Keby ho však nebolo, veru potom by sme spoločne hromžili. Málo sa zamýšľame nad tým, koľko potu treba, než chlieb dostaneme.

Pomáhajme teda pri tohoročnom zbere tohto nášho pokladu, buďme pozorní voči blížnym, uctime si prácu roľníkov. Vedzme, že láska k pôde, láska k Bohu môže priniesť bohatú úrodu.

Nech Pán Boh žehná tých, ktorí dorábajú chlieb náš každodenný s láskou a oddanosťou, nech je požehnaný ten chlieb, ktorý si svojou prácou zaslúžime.

M. Bega, duchovný

Príklad dobrodenia

Keby sme sv. Písmo podrobili akejkoľvek prísnej kritike, čítali z ktorejkoľvek strany, vždy dôjdeme k jedinému uzáveru, že totiž v tejto Knihe života nám Spasiteľ zanechal mnoho príkladov a poučení, podľa ktorých môžeme si zabezpečiť už tu na zemi blaho tak, aby tvorilo predĺženú os nášho nebeského blaha.

Jedným z množstva príkladov Christovho dobrodenia je aj zázračné rozmnoženie chleba. V tomto príklade ukázal sa nám Spasiteľ ako jeden z najväčších dobrodincov sveta.

Podrobne o zázračnom rozmnožení chleba píše evanjelista Matúš v 14. kapitole, 13.–21. verši. Teda sem, na zem neúrodnú, pustú, na zem vzdialenú od ľudí, prichádza Spasiteľ a toto miesto si vyberá za miesto požehnania a milosrdenstva. Neprichádza sem sám. Okrem apoštolov prichádzajú za Ním aj ľudia – Jeho poslucháči, ktorí chcú poznať základy Božskej náuky a poznať cestu k lepšiemu životu. Na Isusa sa pozerali ako na záchrancu ľudí z biedy. Boli tam chromí, slepí, zdraví i chorí a každý mal pevnú vieru a nádej v záchranu. Medzi ľudom boli však aj takí, ktorí sledovali každé slovo Isusa a hľadali na ňom chybu, aby Ho mohli dať židovskej veľrade za protirečenie zákonu. Bol obkľúčený priateľmi, ale aj nepriateľmi.

Ľudia, vystavení dennej páľave, začali k večeru cítiť hlad a smäd. Isus však nedopustil, aby národ, ktorý Ho tak verne počúva a nasleduje, trpel nedostatkom jedla. A keď Mu apoštoli predložili päť chlebov a dve ryby, pozdvihol oči k nebu, požehnal jedlo a dal učeníkom, ktorí začali rozdávať ľudu. Svojou božskou silou Spasiteľ dokázal nasýtiť päťtisíc mužov okrem žien a detí. Nad slnko jasnejší a nad zlato a všetky poklady sveta cennejší je tento čin, v ktorom Spasiteľ ukazuje cestu k vzájomnému spolunažívaniu, na to, že nemáme pozerať na rozdiely, ktoré medzi nami sú, ale na lásku a vzájomnú pomoc. On sa nepýta na nič, neprikazuje, komu majú dať jesť a komu nie. Nehovorí, aby vynechávali Jeho nepriateľov, ale prikazuje dávať každému: „I jedli všetci a nasýtili sa..." (20).

Isus Christos nenechal pre nás moc, aby sme robili zázraky, avšak ponechal nám množstvo spôsobov, ktorými pri dobrej vôli môžeme robiť skutky dobrodenia. Spôsob, ktorým pomáhame slabším hmotne alebo duchovne, nazývame skutkom milosrdenstva. Takto poznáme z cirkevných prikázaní sedem skutkov milosrdenstva pre telo a sedem skutkov milosrdenstva pre dušu blížneho.

Christos rozmnožuje zázračne chleby

S prejavom dobrodenia sa stretávame už v Starom zákone. Abrahám, ktorý sedel pri vchode do stanu, zbadal pocestných mužov a oslovil ich: „Pane, ak nachádzam milosť v očiach tvojich, neobíď služobníka svojho: donesie sa niečo vody, aby ste si umyli svoje nohy a odpočiňte si pod stromom. Prinesiem trochu chleba, aby ste sa posilnili" **(Gen. 18, 3–5). Takéto zdvorilé pozvanie a pohostenie cestujúcich bolo povinnosťou pre každého človeka. S podobným pohostinstvom sa stretávame u Lota. Lot, keď zbadal cudzincov, vyšiel im oproti, poklonil sa tvárou k zemi a takto ich prosil:** „Prosím vás, páni moji, zabočte do domu služobníka svojho, aby ste tam prenocovali a umyli si svoje nohy" **(Gen. 19, 2). Ba nielen že ich pozval, ale chránil ich pred zlými spoluobčanmi Sodomy. Bol ochotný im dať svoje dve dcéry, len aby zachránil týchto dvoch mužov.**

Dobrodení, ktoré má kresťan vykonávať, je viac. Sú vonkajším znakom našich kresťanských cností. Pomáhať blížnemu, aj nepriateľovi, neznámemu

a pod. pramení z najčistejšej lásky. Často sa stáva, že počujeme, ba sme svedkami, ako zomrie mladý človek. Niekedy ho ani nepoznáme, a predsa cítime akýsi pocit sústrasti, cítime s pozostalými bolesť i ľútosť. Aj to je jeden z mnohých foriem dobrodenia. Niekto je v nešťastí, postihne ho choroba alebo rodinná tragédia, máme mať súcit. Pri takomto pocite sa nám právom pozdáva, akoby naše srdcia boli priam stvorené pre dobré skutky.

Dobrodeniami v pozemskom živote si pripravujeme cestu do života večného. Pred nimi je brána do večného kráľovstva stále otvorená. Sú našimi sprievodcami na ceste do nebeskej ríše, sú duchovnými svedkami nášho dobrého života na zemi. Sám Spasiteľ ich prijíma, lebo ich od nás aj vyžadoval (zrov. Mat. 9, 12). Vznášajú sa ako vták na svojich krídlach a svietia nám na cestu za životom večným, ako tá najjasnejšia hviezda. Sú však ľudia, ktorí sú vzdialení od dobrodenia pre druhých. Ich srdcia nepoznajú lásku k blížnemu, čím sa ďaleko vzdialili od milosti Božej a protivia sa aj Jeho vôli. Pomáhať, poskytnúť pomoc, to sú pre nich pojmy neznáme. No len čo sa dostanú do bezradnej situácie a sú odkázaní na druhých, žiadajú si pomoc, prosia a volajú. Keďže náš život na zemi je ako vlnka na mori, mali by sme pamätať na slová sv. evanjelia, kde sa hovorí o blížnom. Ak chceme, aby nám niekto robil dobre, tak potom v zmysle evanjelských slov robme i my podobne (Luk. 10, 37).

Spasiteľ nielen prikazoval robiť dobrodenia, ale prisľúbil i odmenu: „Blahoslavení milosrdní, lebo tí dosiahnu milosrdenstvo" (Mat. 5, 7). Sám dával ľuďom príklady, pomáhal a volal: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a obtiažení ste, a ja vám dám odpočinúť" (Mat. 11, 28). Podobné dobrodenia robili aj sv. apoštolovia (Rim. 15, 26). Najväčšou horlivosťou po dobrých skutkoch žili prví kresťania. Títo rozdávali svoj majetok blížnym, len aby mohli čím lepšie šíriť kresťanskú náuku. Aj životy svoje položili za svojich blížnych.

V snahe po dosiahnutí večného života v kráľovstve Božom, musíme sa, my kresťania, pričiniť najprv svojím životom tu na zemi, t. j. naše modlitby, želania a myšlienky musia byť podporované skutkami — dobrodením, lebo v Písme sv. čítame, že viera bez skutkov je mŕtva. Nech tieto dobrodenia svietia nám na cestu nad slnko jasnejšie, aby sme sa aj takýmto spôsobom pričinili o večnú slávu Pána Boha.

Pavel Dancák, duchovný.

Z ústredia

Pri príležitosti zasadania Pracovného výboru KMK v marci t. r. v Prahe navštívili J. Bl. metropolitu Doroteja zástupcovia pravoslávnych cirkví: vladyka Juvenalij z Moskvy, vladyka metropolita Maxim z Bulharska a vladyka metropolita Nikolaj z Rumunska.

Dr. P. Kernaševič

O sv. liturgii

(pokračovanie)

Keď zjedli, umyli si opäť ruky, hospodár nalial tretí kalich, požehnal a zakončil hostinu druhou čiastkou Gallela (žalm 115—118). Potom nasledoval žalm 135., pri speve ktorého sa pil štvrtý kalich vína. Tejto otázky nebolo treba sa ani dotýkať, nakoľko je to otázka biblických dejín a biblickej archeológie, avšak ďalší výklad nám ukáže, že táto večera a celý jej postup mala veľký vplyv aj na vývoj eucharistie, zvlášť v prvej dobe života kresťanskej cirkvi.

Evanjelisti nám nehovoria nič o priebehu zákonnej večere, iba čo sv. Lukáš hovorí o dvoch kalichoch (XXII, 17—20).

Jedna otázka zostáva otvorená, a to otázka používania chleba Isusom Christom pri Poslednej večeri. Je známe, že na Veľkú noc, t. j. pred večerom 14. Nisana mal sa zničiť v každom dome všetok kvasený chlieb a kvas. Z traktátu Paschin 1, 1. sa dozvedáme, že v pozdejšej dobe hľadal sa v noci z 13. na 14. Nisana všetok kvas po domoch, a ráno t. j. 14. Nisana ho spaľovali. Vyskytuje sa preto otázka, aký chlieb použil Isus Christos na Poslednej večeri, pri ustanovení eucharistie, keď bol všetok kvasený chlieb zničený? **Rímska cirkev je toho názoru, že Spasiteľ na Poslednej večeri použil nekvasený chlieb, a preto konsekruje chlieb nekvasený.** Na druhej strane **Písmo sv. hovorí, že Isus Christos na Poslednej večeri použil „artos", čo grécky znamená chlieb kvasený; chlieb nekvasený volá sa „azimos".** Východná — pravoslávna — cirkev je toho názoru, že Isus Christos ustanovil eucharistiu pred židovskou paschou, ako o tom píše sv. apoštol a evanjelista Ján Bohoslov: **„A pred sviatkom Veľkej noci, vediac Isus, že prišla Jeho hodina . . ."** (Ján XIII, 1). Až na druhý deň ráno bol súdený pred Pilátom, lebo židia **„nevošli do praetoria, aby sa nepoškvrnili, ale aby jedli baránka"** (Ján XIII, 18—28). Potom bol daný Isus Christos židom, **„aby bol ukrižovaný"** aj zomrel, a aby **„nezostali telá na kríži v sobotu, keďže bol deň pripravovania"** (Tamtiež 19—31), t. j. piatok a nastávala sobota (Luk. XXIII, 34, Mat. XXVII, 62). **To znamená, že Isus Christos ustanovil eucharistiu nie na Veľkú noc židovskú, t. j. v piatok večer, ale deň skôr, t. j. vo štvrtok večer, t. j. 13. Nisana.** A keďže jeden zo synoptikov (od troch prvých evanjelistov) hovorí: **„Potom prišiel deň nekvasených chlebov, v ktorý bolo treba zabiť baránka"** (Luk. XXII, 7), a druhí dvaja: **„V prvý deň nekvasenných chlebov pristúpili učeníci k Isusovi a povedali: „Kde chceš, aby sme Ti pripravili, aby si jedol baránka?"** (Mat. XXVI, 17; Mar. XIV, 12), tak tieto texty, podľa sv. Jána Zlatoústeho, treba chápať tak, že sa blížil deň nekvasených chlebov, bol pri dverách. Len takto sa môžu stotožniť texty troch synoptikov s textom štvrtého Evanjelia, že ich treba chápať, ako **„pred sviatkom Veľkej noci"**. Z toho netreba hneď robiť uzávery, že Christos hoci aj ustanovil Veľkonočnú večeru skôr pred predpísanou dobou, po ktorej ustanovil sv. tajnu Eucharistie, že použil nekvasený chlieb. Lebo podľa predpisov najprv sa zjedol paschálny baránok a až potom dával sa jesť ne-

kvasený chlieb, ako o tom bolo už povedané, a tak sa mohlo stať, že Spasiteľ, len čo odbavil s učeníkmi starozákonný obrad Veľkonočnej večere, ochutnal paschálneho baránka, ktorý vlastne bol predobrazom Jeho vykupiteľskej obete, hneď za tým ustanovil novozákonnú Eucharistiu. A potom, nakoľko Isus Christos ako Pán soboty a ostatných starozákonných sviatkov, mohol ustanoviť novozákonnú Paschu o jeden deň skôr, lebo ako sám povedal **„môj čas je blízko“.** (Mat. XXVI, 18). **A konečne ustanovil novozákonnú Paschu na novom, inom dokonalejšom -na kvasenom chlebe, nakoľko stará Pascha nekvasených chlebov svoju úlohu už skončila, a prestala byť významnou a účelovou.** Že je tomu tak, je vidno zo slov samého Spasiteľa, ktorými ustanovil sv. Eucharistiu: **„Vezmite jedzte, toto je moje telo. Potom vzal kalich a poďakujúc dal im so slovami: Pite z neho všetci, lebo toto je moja krv novej zmluvy...“** (Mat. XXVI, 26–27).

Aj sv. apoštoli používali ku konaniu sv. Eucharistie chlieb kvasený (artos), a tým aj nás naučili tak činiť (Skut. II, 42, 46). Ináč to nemohlo byť, nakoľko v Eucharistii boli zúčastnení aj novoobrátení členovia zo židovstva, ktorým zákon predpisoval jesť nekvasený chlieb len raz do roka (sedem dní), a nie po celý rok ako je to u kresťanov. Ťažko si môžeme predstaviť, aby s tým židia boli súhlasili skôr než bola vyriešená otázka obligátnosti židovských predpisov pre kresťanov.

Aj v dobe apoštolskej používal sa kvasený chlieb k bohoslužbám. To nám dokazuje aj tá skutočnosť, že ako je nám známe, matériu pre konanie bohoslužby predstavení brali z donesených chlebíčkov, ktoré donášali veriaci k bohoslužbám, a ktoré boli používané zároveň pre chudobných (I. Kor. XI, 21–22). Ani v starých spisoch nikto nespomína, aby sa slúžilo na nekvasených chleboch, ale naopak, ako to píše E. Fencik v Liturgike (str. 140), spisovatelia menujú ho obyčajným chlebom, a inokedy priamo kvaseným.

Ako sa dívali a dívajú na túto otázku predstavitelia Východnej a Západnej cirkvi je vidieť z toho, že na Florentínskom koncile (1438) v tejto spornej otázke dohodli sa obe strany tak, že liturgia v západných cirkvách má sa odbavovať podľa zvyku západnej cirkvi, t. j. na nekvasených chleboch a vo východných cirkvách na kvasených. **To dokazuje, že táto otázka považovaná je za otázku liturgickú – obradovú a ako taká nebola vážnou prekážkou k zjednoteniu.**

(pokračovanie)

MYŠLIENKY NIELEN NA ZAMYSLENIE:

- *Dôveruj, ale daj pozor na to, komu.*
- *Vďačného človeka dobrodenie vždy teší, nevďačného iba raz.*
- *Ľudia viac veria očiam ako ušiam.*
- *Učený človek má vždy v sebe bohatstvo.*
- *V šatách sa neskrýva múdrosť mysle.*
- *Prácou aj najnižší ľudia sa dostávajú k veľkým možnostiam.*
- *Múdro budeš žiť, ak budeš spokojný so svojím osudom.*
- *Statočnosť trvá naveky.*
- *Šťastie je nestále, chytro pýta naspäť, čo dostalo.*
- *Trpezlivosťou stáva sa všetko ľahšie, čo sa nedá napraviť.*
- *Nič nerobí ľudí tak nešťastnými ako bezbožnosť a zločin.*
- *Nikto nie je dobrým pre nikoho, kto je zlým sám pre seba.*

Majster Ján Hus — bojovník za pravdu a spravodlivosť

Napriek tomu, že od mučeníckej smrti Majstra Jána Husa uplynuli už stáročia, predsa jeho svetlá pamiatka je dosiaľ živá a takou aj ostane. Jeho zvesť a svedectvo dodnes hovorí k nášmu srdcu. A nielen to, jeho pamiatka a úcta k nemu je akýmsi smerodajným duchovným skúšobným kameňom ozajstného vlastenectva, najmä v Čechách. Pokrivený názor na túto veľkú a tragickú postavu našich dejín je určitým svedectvom nesprávneho pojatia našej národnej minulosti vôbec.

Preto okolo tejto postavy nemohla ticho prejsť ani naša pravoslávna cirkev. Nebolo to nejaké hmlisté slavjanofilstvo, ako sa nám neprávom vyčítalo, ktoré opäť a opäť prebúdzalo náš záujem o kostníckeho mučeníka, dielo ktorého sme sa usilovali pochopiť pod zorným uhlom cyrilometodejskej tradície. Obnoviteľ organizácie východného kresťanstva v Čechách, vladyka Gorazd, ktorý tiež za svoje vlastenectvo a prácu pre pravoslávnu cirkev odišiel násilnou smrťou z rúk tých, ktorí kedysi v Kostnici mali svojich praotcov, bol oddaným a vrúcnym ctiteľom tohto mučeníka.

Hus započína svoj pražský pobyt ako chudobný študent na univerzite, ktorú absolvoval vďaka svojej usilovnosti a nadaniu ako majster slobodných učení. Stáva sa dekanom filozofickej fakulty, neskôr je vysvätený na kňaza a umiestnený ako správca Betlehémskej kaplnky, kde sa na želanie zakladateľov kázalo po česky.

Do Čiech sa dostávajú myšlienky profesora teeológie v Anglicku, Jána Viklefa proti svetskému panovaniu cirkvi, proti pápežskému zasahovaniu do správy cirkvi a proti svätokupectvu. Tieto myšlienky tu nachádzajú ozvenu i vtelenie do činov. Majster Ján ich spracúva vo svojich dielach i kázňach úplne tvorčím spôsobom. Zatiaľ čo v Anglicku zostali záležitosťou viac menej akademickou a ich pôvodca dožil svoj život kľudne na fare, u nás znamenali prevratné udalosti.

Majster Ján vo svojich spisoch, kázniach a listoch vyjadril svoje stanovisko k vlastníckym vzťahom medzi feudálmi a poddanými roľníkmi, ako aj k iným pálčivým sociálnym problémom svojej doby. Je zachovaný list Husov nejakému zemanovi, v ktorom vychádza z bohosloveckej platformy a zo záujmu svojej doby a záujmu o osobné spasenie. V tomto liste sa hovorí, že večný osud duše je nad pozemské majetky. Varuje pred mamonou a vyzýva k milosrdenstvu podľa slov Christových v podobenstve o poslednom súde. Hus je proti bezpráviu proti chudobným. Cituje proroka Izaiáša, ktorý v dávnych dobách zdvihol hlas proti sociálnemu útlaku chudobných, vdov a sirôt (Iz. 10); odvoláva sa v tej veci na cirkevného otca Gregora a Augustína.

Hus vystupuje proti predávaniu odpustkov. Tak napr. pápež Ján XX. nimi nadobúdal prostriedky na vyhlásenú krížovú výpravu proti svojmu sokovi – Ladislavovi Neapolskému. Je isté, že Husovo slovo, ako slovo rektora univerzity pražskej (1409) malo veľkú vážnosť. Preto nutne musel nastúpiť konflikt s oficiálnymi predstaviteľmi latinskej cirkvi. Najprv bola vyhlásená kliatba nad ním osobne zo strany pražského arcibiskupa, potom vyhlásený interdikt, t. j. zákaz bohoslužieb v Prahe. Z Ríma došla pápežská kliatba nad Husom, ktorý bol nútený odísť z Prahy a bol zbavený možnosti kázať slovo Božie. Tento pobyt využil k napísaniu svojich dôležitých prác, najmä knihy „O cirkvi“, ktorá bola napísaná po latinsky a prenikla do celého vtedajšieho sveta. Jeho názory na latinské učenie o primáte rímskeho biskupa

sa nelíšia od pravoslávnych, na ktorých sa Hus dokonca odvoláva. Je našou povinnosťou, aby sme tento spis, do češtiny znovu preložený, preštudovali z hľadiska našej teológie.

Hus sa zastával práv nášho národa. Išlo o práva sociálne i politické. R. 1409 vydal kráľ Václav IV. pamätný Dekrét kutnohorský, ktorý na ňom vymohol Majster Ján Hus. Cudzinci — Nemci, mali v rozhodovaní o záležitostiach obecného učenia pražského 3 hlasy a toto svoje právo zneužívali na škodu národa. V hojnosti, ako hovorí dekrét, požívali majetkov domáceho obyvateľstva. Preto dekrét dáva Čechom, pripomínajúc zvyklosti francúzskeho a talianského vysokého učenia 3 hlasy, „pretože prospech všetkých ľudí a výhody nesmú pôsobiť straty a škody... ačkoľvek každý človek je povinný každého človeka milovať, predsa je potrebné, aby toto milovanie vychádzalo len z lásky zriadenej".

Keď boli r. 1411 za účasti Čechov porazení príslušníci rádu nemeckých rytierov v bitke pri Grünvalde, Majster Ján Hus blahoželá poľskému kráľovi a vyzýva ho: „Nasledujte Kráľa pokoja Isusa Christa, smerujte k mieru!" Aké aktuálne je toto slovo Husovo dodnes; je svedectvom mierutvorčích snáh nášho ľudu od pradávna. Tieto snahy sú podložené reálnymi skutočnosťami. Sú podnetné i pre naše súčasné kresťanské mierové hnutie, stelesnené v Kresťanskej mierovej konferencii.

Nakoniec, a v tom je tragika Husova, zostal osamotený proti domácej i zahraničnej reakcii v nerovnom zápase. Českým necirkevným feudálom išlo o to, aby získali cirkevný majetok; pripojili sa k husitstvu, ktoré proklamovalo zosvetštenie cirkevného majetku. V tom i v inom vyvolal Hus otvorené revolučné hnutie. Odchádza do Kostnice, aby obhájil svoje názory, vyzbrojený glejtom Zikmundovým. Jeho spor nemohol vtedy inak skončiť, než skončil — mučeníckou smrťou. O nej máme autentické svedectvo jeho žiaka a priateľa Petra z Mladenovíc, ktorý napísal latinskú a kratšiu českú zprávu o utrpení Majstra Jána.

Po utrpení vo väzení a vysilujúcom zápase pred koncilom bol odsúdený na základe falošných svedectiev, bohužiaľ i z českých radov. Pripomeňme si jeho slová ku prítomným koncilným otcom a pozorovateľom, keď ho sedem biskupov vyzývalo, aby odvolal svoje „bludy". Z týchto slov poznáme rýdzosť jeho charakteru. Povedal: „Napomínajú ma, aby som bludy odvolal a dosvedčil to prísahou. Bojím sa to učiniť, aby nebol som učinený luhárom pred tvárou Božou, priznávajúc sa k bludom, ktorých som sa nikdy nepridržiaval ani ich nekázal... ale vyvracal ich kázňami i perom." Potom došlo k obradu degradácie z kňazskej hodnosti. Obliekli ho do kňazského rúcha, ktoré postupne z neho snímali. Odobrali mu z rúk kalich, ale Hus vyslovil nádej, že mu Pán nevezme kalich vykúpenia a že bude piť v jeho kráľovstve. Potom po odobraní rúcha vykonali na ňom postrižiny a odovzdali pokrytecky svetskej moci v mene „svätého kostníckeho snemu" (ktorý, ako je známe, mal odstrániť schizmu v pápežstve v dobe, kedy jestvovali súčasne dvaja traja pápeži). Na hlavu mu posadili bielu papierovú mitru s namaľovanými diablami a nadpisom jeho viny: „TOTO JE ARCIKACÍR". Pred kostolom pálili knihy na jeho potupu. Pri exekúcii samotnej bolo takmer všetko obyvateľstvo mesta. Videli jeho statočné správanie sa, počuli jeho modlitby a svedčili: „Nevieme, čo prv hovoril alebo učil, ale tu vidíme a počujeme, že hovorí sväté slová a modlí sa." Žiadajú pre neho spovedníka, ale prítomný kňaz odmietne s tým, že Hus je kacír.

Hus potom spravodlivo poďakoval žalárnikom za všetko dobré, čo pre neho v priebehu väzby urobili. Pred zapálením hranice vyzýva ho říšsky maršál, aby odvolal svoje učenie a kázanie a zachoval si život. Aj v tejto situácii Hus volá Boha za svedka, že učil pravdu zo zákona Božieho a z výkladu svätých otcov. — Popol z jeho tela a šiat bol vržený do rieky, aby bola zničená jeho pamiatka.

Kostnícky mučeník nepotrebuje rehabilitáciu, pretože, ačkoľvek bol nevinný, bol nespravodlivo odsúdený. Odsúdenie si zaslúži systém, ktorý ho na hranicu priviedol. To by bol kajúcny akt.

Preto k nám mučeník kostnícky hovorí živým slovom dodnes. Jeho myšlienky sú tieto:

Veriaci človek má počúvať a plniť slovo Božie; držať sa pravdy Božej (obsiahnutej v Písmach a v spisoch otcov cirkvi). Pri tejto myšlienke Hus dodáva, aby sa u neho nepridržiavali toho, keby hovoril proti pravde Božej. Keby niekto u neho uvidel ľahké obyčaje, aby sa za neho modlil. Potom sa obracia na pánov, aby boli k poddaným milosrdní a spravodliví; na remeselníkov a služobníkov, aby verne pracovali; na učiteľov, aby boli vzorom dobrého života a učenia a mali na mysli prospech obce a nie lakomstvo; na študentov, aby študovali a v dobrom nasledovali učiteľov, „Prosím — hovorí v liste — aby ste sa milovali, dobrých násilím potláčať nedali a pravdu každému dali.

Ak si odmyslíme pri týchto slovách dobový náter a situáciu, vidíme, že táto zvesť Husova je dodnes platná pre vyznávačov evanjelia. Je platná v obmene pre každého, komu pojem človek nie je mŕtvym pojmom, ale životnou bytosťou, postavenou do tohto sveta k naplneniu šťastného a bohatého vnútorného i vonkajšieho života. Majster Ján nás učí zodpovednosti za tohto živého človeka, za živé spoločenstvo.

Spoločne s vladykom Gorazdom volá k Hospodinovi celá naša cirkev slová prosby:

„Horlivému kazateľovi očisty cirkevného i národného života, Majstru Jánu Husovi — večná pamäť!"

-NK-

Zo života svätých

Každoročne dňa 1. júla oslavuje naša cirkvev svätých mučeníkov Kozmu a Damiána, lekárov-bezsrebrenníkov (nezištníkov). Nakoľko sa už na stránkach nášho časopisu o týchto obdivuhodných svätých písalo, zmienime sa tentoraz o iných dvoch svätých, ktorých svätá cirkev spomína v ten istý deň.

Prvým je prepodobný-ctihodný Peter-patrícij. Už jeho meno nám hovorí, že svätý pochádzal z bohatého rodu vtedajších šľachticov. Bol dôstojníkom v Carihrade v dobe panovania cisára Nikifora. V jednom boji s Bulharmi bol cisár Nikifor zabitý a vojvodca Peter s ďalšími päťdesiatimi kniežaťmi bol zajatý a zatvorený do väzenia. Odtiaľ ho, podľa tradície, zázračným spôsobom oslobodil sv. Ján Bohoslov. Po tomto oslobodení Peter nechal doterajší spôsob svojho života, zavrhol slávu a rozkoše, opustil manželku a syna a odišiel na horu Olymp, kde žil ako mních a učeník pri sv. Joanikijovi Veľkom 34 rokov. Po smrti manželky a syna odchádza do Carihradu, kde dožíva ešte 8 rokov v pôste a modlitbe. Zomrel roku 765 vo veku 77 rokov.

Druhým svätcom, o ktorom sa zmienime, je mučeník Potit, trinásťročný chlapec, rodák zo Sardínie. Vytrpel veľa za Christa nielen od vládnúcich činiteľov, ale aj od vlastného otca. Keď sa nechcel zriecť viery v Isusa Christa, bol najprv umučený a potom sťatý. Ešte pred smrťou uzdravil a pokrstil cisárovu dcéru Agniu. Zomrel za panovania cisára Antonia (138—161 r.).

Deväť blahoslavenstiev

„BLAHOSLAVENÍ ČISTÉHO SRDCA, LEBO ONI BOHA VIDIEŤ BUDÚ“ (Mat. 5, 8).

Blahoslavení čistého srdca sú tí, ktorí svoje srdcia chránia pred hriešnymi myšlienkami a žiadosťami a chránia sa pred nečistými skutkami.

Čisté a nepoškvrnené bolo srdce našich prarodičov, prvých ľudí. Prestúpili však Boží zákaz, stratili čistotu srdca. Pán neopustil svojho Syna Isusa Christa, dal nám možnosť očistiť svoje srdcia. O tom Mojžiš hovorí takto: **„Pomyšlenie našeho serdca ot junosti napravleny“** (I. Moj. 8, 12). Aby naše srdce bolo čisté a jasné, ako vybielené plátno, je potrebné, aby sme neprestajne bdeli nad tým, aby sa do neho nedostala vášeň ani nečistota.

Čistotu srdca strácajú ľudia, ktorí v živote vidia iba zábavy a rozkoš. V Epištole (Jakub 1, 14, 15) čítame: **„Každý je pokúšaný tým, že ho vlastná žiadostivosť zachvacuje a zvádza. A žiadostivosť potom počne a porodí hriech a dokonaný hriech splodí smrť.“** I kresťan, ktorý mrzko rozprávа a hreší, zabúdajúc, že jazyk je ohňom a je medzi našimi údmi svetom neprávosti a že poškvrňuje celé telo (Jakub 3, 6), stáva sa nečistým srdcom.

Je to ťažké uchrániť svoje srdce pred hriechom nečistoty? Kto nám dá liek, aby sme boli šťastní? Pozrime sa na žalmistu Dávida, ktorý hovorí: **„Čisté srdce stvor vo mne ó, Bože, a pravého ducha obnov v mojom vnútri. Nezavrhni ma od svojej tváre a svätého svojho ducha neodnímaj odo mňa!“ (Ž. 50).**

Priatelia! Nech uvedené slová budú pre nás poučením, ako sa máme v živote správať a svoju čistotu si chrániť. **-M-**

(pokračovanie).

Trpezlivosť a milosrdenstvo Božie

Nedávno sme čítali v novinách, že jeden otec v Kapušanoch pri Prešove na smrť ubil svoju osemročnú dcérku. Jej smrť pred lekárom zatajil a ohlásil ju až po dvoch dňoch, vyhovárajúc sa, že dcérka zomrela sama. Vražda však neostala utajenou. Pred súdom otec povedal, že z milosrdenstva zabil svoje dieťa, lebo sa nemohol pozerať, ako sa trápi hladom a bolesťami...

Keď uvažujeme nad toľkou ukrutnosťou človeka a nad nešťastným dieťkom, zviera sa nám srdce a chceli by sme kričať: „Ľudia, vari ste zabudli, že ste kresťania, že je vašou povinnosťou podobať sa Bohu? V čom sa mu chcete podobať, ak nie v dvoch vlastnostiach, vyplývajúcich z Božej dobroty: v trpezlivosti a v milosrdenstve? Čo by bolo s nami všetkými, keby Pán tak isto zaobchádzal s nami, ako ten otec s nebohou dcérkou? Hriešnik by Ho rozhneval a On by hneď hromom, chorobou, náhlym nešťastním zničil takého človeka?!“

Ako krásne prejavuje Pán svoju trpezlivosť a milosrdenstvo k hriešnikom! Už v Starom zákone, za Noéma, keď sa už rozhodol všetkých ľudí zničiť potopou, nezoslal na nich trest neočakávane, ale trpezlivo ešte 100 rokov čakal, či ľudstvo azda počúvne napomínania Noéma. V prípade Sodomy a Gomory sa Boh ukázal takým trpezlivým, že sa radil s Abrahámom, či týmto ľuďom netreba odpustiť. Zloba Niniviťanov siahala až do neba a On ešte 40 dní im dal na pokánie, ešte aj svojho proroka k nim poslal. Právom volá Dávid: „Milostivý a ľútostivý je Hospodin, dlhozhovievajúci a veľkého milosrdenstva“ **(Žalm 144, 8).**

Isus Christos uviedol veľmi pekný príklad o trpezlivosti a milosrdenstve Božom v tomto podobenstve:

Vo vinici jedného hospodára rástol figovník, na ktorom hospodár vždy hľadal plody, ale nenachádzal. Preto raz povedal svojmu robotníkovi: „Už tri roky hľadám ovocie na tomto strome, ale nenachádzam. Vyrúbaj ho, podaromnici zaberá miesto. „Robotník ale odpovedal: „Pane, nechaj ten strom ešte rok. Ošetrím ho, a keď ani potom nebude rodiť, vtedy ho vytneme.“ **Tak sa stalo.**

Čo všetko Pán činí vo svojej bezmednej trpezlivosti, hovorí tento príbeh:

Jeden kresťan, menom Karpo, sa rozhneval, keď sa dozvedel, že iný, menej vytrvalý kresťan sa dal nahovoriť k pohanstvu. V svojom hneve mu želal, aby ho Hospodin zrazu zabil bleskom. Ale Pán v zázračnom zjavení ukázal Karpovi, že On v bezmednej trpezlivosti svojej si neželá smrť hriešnika, ale jeho pokánie, ku ktorému mu dáva dosť času. Ukázal to tak, že Karpovi sa videlo, akoby sa jeho domček roztrhol napoly: hore na nebi bol Boh a pod Ním strašná priepasť s hadmi; na pokraji tejto priepasti stál ten hriešnik. Karpa nevzrušilo toto zjavenie, nezmiloval sa nad nešťastníkom, ale sa tešil z jeho nešťastia a so zadosťučinením čakal, kedy hriešnik spadne do priepasti. Ešte aj ruku zdvihol, aby mu „pomohol“ dole. V tej chvíli zostúpil z výšavy Hospodin, vzal nešťastníka za ruku a povedal Karpovi: „Hľa, som pripravený, keď bude treba, ešte raz zomrieť za hriešnikov!“

Je samozrejmé, že svätí otcovia cirkvi vyzdvihovali túto Božiu vlastnosť. Sv. Cyprián povedal: „Aj keď sa Boh môže mstiť, predsa trpezlivo vyčkáva. V svojej dobrote je veľmi trpezlivý a čaká, kedy sa pominie zloba a v hriechoch sa váľajúci človek, hoci nie ihneď, ale predsa sa raz vráti k Bohu.“

Je to pochopiteľné, lebo i človek, keď vidí napríklad trhlinu na svojom dome, nechce dom zbúrať, ale opraviť. Tak isto robí Boh s ľuďmi: vidiac ich nedostatky, netrestá ich hneď ani ich neodsudzuje k pekelným mukám, ale ešte čaká, odpúšťa ich priestupky, aby sa kajali a napravili. Toto, pravda,

nesmie byť dôvodom k nadmernej nádeji na Božie milosrdenstvo. Božie milosrdenstvo nás učí, aby sme boli tak isto milosrdní ku svojim blížnym. Koľko kresťanov sa musí zahanbiť pri týchto slovách. Milosrdenstvo, to je cit, ktorý dávno opustil ich srdce! Potvrdením toho je úvod tohto článku, i iné prípady, o ktorých často môžeme počuť. Príčina je možno aj tá, že sme sa doposiaľ riadne nezamysleli nad touto vlastnosťou Božou a nenasledovali Ho v Jeho trpezlivosti a milosrdenstve. L. Radvanský.

„Nesúďte..." (Mat. 7, 1)

Máločo na ľudskom jazyku je také zhubné, ako posudzovanie. Veď sú ľudia, ktorí nenechajú na pokoji nikoho a pred ich jazykom si nik nie je istý. Nik by nedokázal porátať slzy, ktoré si vynútil tento zlozvyk. Múdry Sirach hovorí: „Rana bičom pôsobí modrinu, ale rana jazykom drví kosti. Mnoho ľudí padlo pod ostrím meča, ale nie toľko, koľko zahynulo jazykom" (Sir. 28, 21). Veď sa aj hovorí, že jazyk kosti nemá, ale kosti láme.

Slabé stránky máme každý, ale neradi dopúšťame, aby sa o nich veľmi hovorilo. Veď nakoniec česť a dobré meno je pre nás drahé. Avšak tak, ako nikto nie je oprávnený siahať druhému na majetok, tak nemá právo siahať mu ani na česť. Muchy však rady sadajú na rany a vredy a podobne aj utŕhači majú v očiach len chyby a poklesky druhého.

Akýsi vladár navštívil väzenie a pýtal sa každého väzňa, prečo je odsúdený. Všetci tvrdili, že sedia nevinne. Iba jeden doznal kajúcne, že väzenie si zaslúži pre svoje neprávosti.

Tak tomu býva u nás, ľudí. Radšej stokrát odsúdime iných, než by sme sa priznali: to je moja vina.

Predstavený kláštora pozoroval, ako jeho zverenci posudzujú iných. Preto raz prišiel medzi nich s vrecom prehodeným cez plece. V časti vreca, ktorá bola na chrbte, mal väčšie množstvo piesku a vpredu len trošku. Keď sa ho pýtali, čo to má znamenať, povedal: „Ten uzol vpredu, to sú chyby blížneho, na ktoré sa ustavične pozeráme a o ktorých radi hovoríme. Uzol vzadu, to sú naše chyby, ktoré radšej nevidíme. Obráťme však vrece a všimnime si lepšie svojich chýb, aby sme príliš nezdôrazňovali chyby iných."

Aj náš Spasiteľ povedal: „Nesúďte, aby ste neboli súdení! Lebo akým súdom súdite, takým aj vás budú súdiť; s akou mierou budete iným merať, takou i vám odmerajú. Prečo vidíš smietko v oku brata svojho, kým vo vlastnom oku nezbadáš brvno?" (Mat. 7, 1–3). Ešte bolestnejšie bude takýto kritik prekvapený, až bude stáť pred súdom Božím. Sv. apoštol Pavel ho upozorňuje: „Lež ani ty, človeče, ktorý súdiš iného, nemáš výhovorky. V čom iného súdiš sám seba odsudzuješ, lebo aj ty, ktorý súdiš robíš to isté" (Rim. 2, 1). Prečo? Lebo posudzovaním druhých človek ukazuje, ako dobre vie, čo sa smie a čo neslobodno. Sv. apoštol Jakub k tomu dodáva: „Milosrdný bude súd nad tým, čo nekonal skutky milosrdenstva" (2, 13) a súdil blížneho prísne a bezohľadne. Veď aj ľudia prísnejšie súdia toho, kto nenechal nikoho na pokoji.

Možno, že sme sa už zamýšľali nad tým, ako pochodíme pri poslednom súde. Isus Christos nám to už povedal: „Akou mierou budete iným merať..." Keď si bol milosrdný k chybám iných, aj k tebe bude milosrdný Spasiteľ a naopak.

Chráňme sa teda tejto necnosti. „Kto chce totiž milovať život a vidieť šťastné dni, nech od zlého jazyk si chráni a pery od úlisných slov! Nech sa odkloní od zla a nech činí dobro, nech vyhľadáva pokoj a nech usiluje oň! Lebo oči Pána hľadia na spravodlivých a uši jeho ich prosby počúvajú, ale tvár Pánova proti tým je, čo činia zlo" (1 Peter 3, 10–12).

O láske dvoch bratov

Človeku často dobre padne, keď vidí, že medzi súrodencami je ozajstná láska a úprimné priateľské vzťahy. Tešia sa jeden druhému, rozprávajú sa o problémoch, ktoré ich zaujímajú, radia sa spolu a usilujú sa byť jeden druhému užitočným pomocníkom a bratským dobrodincom. Takýto bratský vzťah človeka dojímavo hreje na duši, inšpiruje ho a dáva mu hrejivé vedomie toho, že predsa len zlo neovláda ľudský život. **„Láska nech nie je pokrytecká"**, radí nám sv. Pavol. **„Zošklivte si zlé a pridržajte sa dobrého! Milujte sa navzájom bratskou láskou! Predbiehajte sa navzájom v úctivosti! V horlivosti sa nedajte znechutiť; buďte vždy vrúcneho srdca!"** (Rim. 12, 9–11).

Pán Boh žehná takémuto vzťahu človeka k človeku svojou milosťou a požehnaním. Kresťania majú túžiť po takýchto cnostiach a vyhľadávať príležitosť, ktorá by im mohla k takým cnostiam pomôcť.

O obetavej láske rozpráva aj tento príklad:

V jednej dedine žil istý roľník so ženou. Mali dvoch synov, medzi ktorými vládla bratská láska. Starší syn sa oženil a ostal bývať pri rodičoch, mladší sa však presťahoval na druhý koniec dediny. Obaja usilovne pracovali na poli, žili v družnom priateľstve, pomáhajúc jeden druhému vo všetkom.

Raz v jeseni si prezrel starší brat zásoby ryže a zamyslel sa: slabá bola tohtoročná úroda – dokopy desať vriec – ale mladší brat má ešte menej – treba mu pomôcť, ale tak, aby sa o tom nedozvedel. Keď prišiel večer, zobral starší brat vrece najlepšej ryže a pobral sa k domu svojho mladšieho brata. Stretol síce nejakého človeka, ale nevedel, kto to je. Položil vrece k bratovi pred dom a rýchlo odchádzal domov. Keď prišiel domov, vidí, že má všetkých desať vriec s ryžou zasa pokope, teda toľko, koľko ich mal. Nebolo však času na dlhé rozmýšľanie. Rýchlo zobral vrece a pobral sa znovu po známej cestičke k bratovi.

Práve vyšiel mesiac a osvietil celé okolie. Starší brat zbadal, že oproti nemu kráča človek s vrecom na pleciach. Keď sa k sebe priblížili – spoznali sa. Obaja bratia zrazu pochopili, o čo ide a srdečne sa zasmiali. Ukázalo sa, že mladší brat chcel tiež pomôcť staršiemu. I keď vrecia s ryžou boli ťažké, bratom bolo veselo a ľahko pri srdciach.

Takýto bratský vzťah nech nám je príkladom a ponaučením, že vždy máme so svojimi bratmi a sestrami, ako aj so všetkými blížnymi tak spolunažívať, aby sa to páčilo Pánu Bohu. Potom sa od nás nebude Jeho milosť vzďaľovať, ale v čoraz väčšej miere ju obdržíme.

Michal Spišák, duchovný

Na oslavách tisícročia Athosu

Monastier sv. Pantelejmona pochádza z XII. storočia. *V priebehu svojej búrlivej histórie bol niekoľkokrát silne poškodený. Väčšiu časť jeho budov vystavali v minulom storočí. Na rozhraní minulého a tohto storočia v ňom bývalo 2000 mníchov...*

V monastierskom chráme sa slúži po staroslovansky i po grécky, v ostatných chrámoch niekde len staroslovansky a inde len po grécky.

Mnísi nás uviedli na piate poschodie severného krídla hlavnej budovy. Je tu obrovská prijímacia sála i naše izby. Prijímacia sála má približne 20x18 metrov, nevidieť však stĺpy, ktoré by podopierali klenbu. Na naše otázky nám mnísi vysvetlili, že stavitelia upevnili strop závesným spôsobom. Na stenách sú ikony, portréty archijerejov, gravírované kresby biblických udalostí.

Keď nás pohostili, odišli sme každý do svojej izby. Moja izba nebola veľká, ale veľmi útulná. Okno bolo obrátené k moru; sinko práve zapadalo, vežové hodiny, ktoré som z okna tiež videl, však práve ukazovali presne dvanásť hodín (ja som mal na svojich hodinkách 8 hodín večer). V rohu izby som zbadal zrkadlo. — Bolo to prvé zrkadlo, ktoré som videl od chvíle svojho vstupu na Athos. Ale elektrický prúd tu nie je, len petrolejové lampy.

Po večeri nám sadá spánok na oči. Máme príjemnú predtuchu niekoľkodňového odpočinku pred sebou.

Ráno nasledujúceho dňa je od tretej do siedmej hodiny utrena a sv. liturgia; dnes slúži arcibiskup Antonij spolu s diakonom. Ostatní arcipasiteri, duchovní a mnísi spievajú.

Po liturgii sa zoznamujem so starým o. Vladimírom, rozpráva dobre po maďarsky a je zo Zakarpatska. Počas prvej svetovej vojny slúžil v maďarskej armáde. Potom išiel na Athos za mnícha. Okrem neho je zo Zakarpatska v kláštore ešte niekoľko mníchov; patrí medzi nich aj o. Avakum, predstavený Pantelejmonského monastiera v Kinote a o. Dávid, veľmi aktívny monastiersky ekonóm, ktorý pri svojej päťdesiatke patrí k najmladším obyvateľom tohto kláštora. Veľa sme spolu hovorili a práve od neho som sa dozvedel mnohé o monastierskom spôsobe života. Modlitba a práca vypĺňajú najväčšiu časť dňa, najmenej času ostáva na odpočinok. Mnísi jedia len dvakrát denne, v stredu a v piatok len raz. Mäso, pravdaže, nejedia nikdy, ryby len vtedy, keď nie je pôst. Stolovanie má svoj ustálený poriadok. Po modlitbe sa podáva prvý chod. Po ňom predstavený, alebo v našom prípade hosť — biskup, zaklope na pohár, vysloví požehnanie, a len vtedy je možné vziať pohár s vínom do ruky. Nasleduje druhý chod a ovocie a potom všetci dostávajú ešte pohár so sladkým vínom. Obed končí modlitbou. Keď všetci bratia monastiera obedujú spoločne, jeden z mníchov v priebehu obeda číta zo Života svätých dovtedy, kým archijerej z čestného miesta mu nepodá pohár vína a kúsok chleba. Akonáhle tak urobí, smie sa pri stole i rozprávať.

Po obede ideme prechádzkou k starému ruskému monastieru. „Paleon Rosikon", ktorý leží vysoko v horách. Tento monastier je teraz už neobývaný — žije tam len jeden mních. Nestretli sme sa s ním, lebo práve ležal so zlomenou nohou v nemocnici. V staručkej budove si prezeráme kaplnku pozoruhodnú tým, že v nej na konci XII. storočia bol postrihnutý na mnícha sv. Savva, prvý srbský arcibiskup. Blízko monastierskej budovy je ohromný chrám — je ako nový — postavený na konci minulého storočia, keď monastier sv. Pantelejmona na morskom brehu začínal byť tesný pre masy ruských mníchov.

Odpočívame pri pramienku studenej vody, kde stojí staručká kaplnka... K večeru pribúdajú dvaja noví hostia: americkí episkopáli; jeden z nich je kňazom. Oblečenú má riasu a na hlave charakteristickú štvoruhlastú kňazskú čiapku. Obaja sa prežehnávajú podľa pravoslávneho spôsobu...

(pokračovanie).

Zaujímavosti

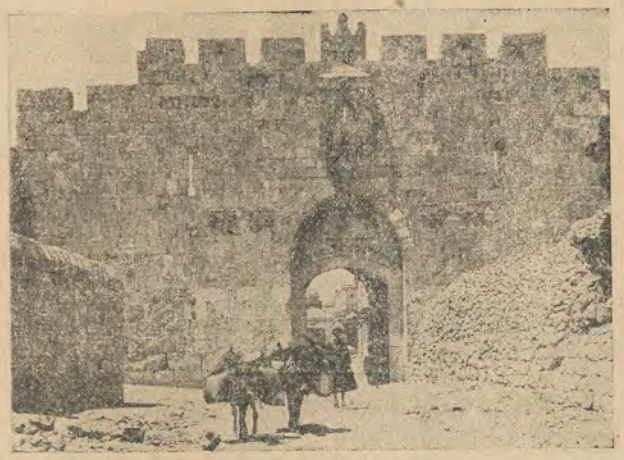

Jeruzalem — vráta sv. Štefana

● PRVÉ NAŠE TURISTICKÉ ZÁJAZDY V BETLEHEME A V JERUZALEME.

V rámci rozvoja cestovného ruchu prišli v októbri 1965 dve prvé skupiny ČEDOKU tiež do Svätej zeme. Oba tieto zájazdy mali veľmi vhodne volenú trasu i program a boli uskutočnené v spolupráci s libanonskou cestovnou kanceláriou TRANSAS a jordánskou cestovnou kanceláriou SINDBAD. Boli to dvojtýždenné zájazdy v skupinách po 26 ľuďoch s jedným odborným sprievodcom. Na ceste boli použité doslova všetky dopravné prostriedky. Do Prahy sa účastníci dostali vlakmi, obidve cesty Praha-Bejrút a Bejrút Praha absolvovali lietadlom, po Bejrúte jazdili najmä taxíkmi, takmer po celom Libanone, Sýrii a Jordánsku tam i späť s nimi jazdil autobus, po Červenom mori sa na hraniciach Saudskej Arábie, Jordánska, Izraelu a Egypta vozili motorovou loďou, cestu údoliami skalných chrámov v Petre absolvovali ako dobrí jazdci na koňoch a veľa veľa kilometrov prešli peši.

Do programu obidvoch zájazdov boli zahrnuté hlavné pamätihodnosti Libanonu, ako je fénický Boblos, rímsky Baalbek, biblické cédre, križiacky Tripolis i rozprávkový Beited-Din drúzskych emírov. V sýrskom Damašku navštívili naše skupiny všetky významné miesta, predovšetkým slávnu mešitu Omájovcov s mauzóleom Jána Krstiteľa a antiochijský patriarchát s pamiatkami na apoštola Pavla. V Jordánsku bola pozornosť venovaná najmä antickým centrám ako Gerasa, Petra, Filadelfia a vynechaný nebol ani sta-

rozákonný prístav Akába na Červenom mori. Po návšteve metropoly Jordánska Ammanu bola zlatým klincom a vyvrcholením celého zájazdu návšteva biblických miest na Jordáne, Mŕtvom mori, v Jerichu, Betánii, Betleheme a predovšetkým v Jeruzaleme a jeho najbližšom okolí, kde bol navštívený Boží hrob, Golgota, Via dolorosa, miesto Šalamúnovho chrámu s Omarovou mešitou. Záhrada Getsemanská, Hora Olivetská a veľa ďalších významných miest, ktoré sú tradične spájané s udalosťami zo Starého i Nového zákona. Účastníci mali možnosť zoznámiť sa tiež so súčasnou problematikou Palestíny, ktorej jordánsku časť navštívili.

Našim výpravám sa síce nedostalo takej pocty ako výpravám sovietskym, ktoré prijal sám jordánsky kráľ, avšak jordánska tlač venovala návšteve z krajiny prof. Aloisa Musila, ktorého tu dobre poznajú a s láskou spomínajú pod menom šejk Músa, mimoriadnu pozornosť. Tlač zvlášť zdôrazňuje, že československé skupiny sa skladajú z príslušníkov všetkých spoločenských vrstiev a predovšetkým vyzdvihovala skutočnosť, že medzi turistami z tohto socialistického štátu nechýbajú ani kňazi rím.-katolíckej cirkvi. Arabský list Al Džihád (Svätá vojna) uverejnil fotografiu našej výpravy na čestnom mieste, hneď vedľa fotografie gréckej kráľovnej-matky, ktorá bola na oficiálnej návšteve v Jordánsku. Anglický denník The Jerusalem Times prieniesol pri tejto príležitosti obsiahle interview o tradičných vzťahoch našej krajiny ku Svätej zemi a arabskému svetu. Zvlášť pri tom vyzdvihoval skutočnosť, že Praha v roku 1965/66 oslavuje 1000. výročie prvej historickej zprávy, ktorú o nej v arabskom spise podal cestovateľ, obchodník a diplomat Ibrahim Ibn Jákub. Václav Huňáček.

Zo života michalovskej eparchie

PRELOŽENIE:

● **D. o. Michal Levkut**, správca farnosti v Sečovciach, **bol s platnosťou od 15. mája 1966 ustanovený za správcu farnosti vo Vyšnom Nemeckom**, okr. Michalovce.

VYZNAMENANIE:

● Preosvietený vladyka Metod, biskup michalovský a Preosvietený vladyka Cyril, biskup-vikár michalovskej eparchie, **udelili d. o. Štefanovi Cibovi, správcovi pravoslávnej farnosti v Ruskom Hrabovci, cirkevné vyznamenanie — hodnosť titulárneho dekana** za jeho úspešnú činnosť dušpastiersku a za vzornú iniciatívu pri oprave chrámu v Ruskom Hrabovci. Dekrét o vyznamenaní menovanému odovzdal Preosvietený vladyka Cyril v nedeľu 15. mája 1966 pri slávnostných bohoslužbách v Ruskom Hrabovci.

● **Preosvietený vladyka Metod spolu s Preosv. vladykom Cyrilom udelili d. o. dekanovi Jánu Chomovi, správcovi pravoslávnej farnosti v Hažíne, cirkevné vyznamenanie — hodnosť titulárneho arcidekana** za úspešnú dušpastiersku činnosť a vzornú starostlivosť pri výstavbe novej farskej budovy v Hažíne. Dekrét o vyznamenaní menovanému odovzdal d. o. mitr. prot. M. Ščerbej, riaditeľ ER, v nedeľu 22. mája 1966 pri slávnostných bohoslužbách v Hažíne.

ARCHIJEREJSKÉ VIZITÁCIE:

● **V priebehu mesiaca mája 1966 Preosvietený vladyka Cyril** v sprievode d. o. mitr. prot. M. Ščerbeja **navštívil farnosti Veľký Ruskov a Vojčice**, kde si prezrel objekty farských budov a chrámov a mal pohovory so správcami farnosti a niektorými členmi kurátorských sborov spomenutých farností.

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY:

● **V nedeľu 29. mája 1966 v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach sa konali tradičné odpustové bohoslužby pri príležitosti chrámového sviatku Sošestvija sv. Ducha.** Archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Cyril za asistencie d. o. M. Ľachoviča, d. o. M. Kučeru, d. o. Š. Horkaja. Kázeň predniesol d. o. M. Kučera. Odpustovú kázeň mal Preosv. vladyka Cyril, ktorý na záver bohoslužieb udelil prítomným veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

Ruský Hrabovec — obchôdzka okolo chrámu

VYSVÄTENIE CHRÁMOV:

● **V nedeľu dňa 15. mája 1966 pri príležitosti chrámového sviatku sv. Georgija konali sa odpustové bohoslužby, spojené s vysvätením obnoveného chrámu v Ruskom Hrabovci.** Posviacku chrámu ako aj archijerejskú sv. liturgiu slúžil Preosv. vladyka Cyril za asistencie duchovných z okolia. Odpustovú kázeň predniesol d. o. J. Nadzám. **Preosv. vladyka Cyril po bohoslužbách odovzdal veriacim na čele s kurátorským sborom pochvalný diplom za ich statočnú prácu i milodary na opravu chrámu.**

● **V nedeľu dňa 29. mája 1966 sa v Lastomíri konali tradičné odpustové bohoslužby v česť chrámového sviatku — Sošestvija sv. Ducha, ako aj posviacka obnoveného chrámu Božieho.** Posviacku obnoveného chrámu, ako aj slávnostné bohoslužby vykonal z poverenia Preosv. vladyku Metoda, biskupa michalovského a Preosv. vladyku Cyrila, biskupa-vikára michalovského d. o. Ján Džugan, dekan z Rudľova, za asistencie duchovných z okolia a správcu miestnej farnosti d. o. J. Capa. Odpustovú kázeň predniesol d. o. Juraj Guľa. **Po záverečnom prejave d. o. Ján Džugan odovzdal pochvalné diplomy lastomírskym veriacim na čele s kurátorským sborom, ako aj správcovi farnosti d. o. J. Capovi.** Tieto diplomy im udelili Preosv. vladyka Metod a Preosv. vladyka Cyril za vzornú starostlivosť, obetavú prácu a milodary pri oprave chrámu.

Pokračovanie na 3. str. obálky

Hažín — čítanie sv. evanjelia

Hažín — posviacka novej farskej budovy.

POSVIACKA NOVEJ FARY:

● **Dňa 22. mája 1966 v Hažíne pri príležitosti chrámového sviatku Voznesenija Hospodňa sa konali tradičné odpustové bohoslužby spojené so slávnostnou posviackou novej fary.** Slávnostné odpustové bohoslužby ako aj posviacku vykonal d. o. mitr. prot. M. Ščerbej za spoluslúženia duchovných z okolia. Odpustovú kázeň predniesol d. o. Juraj Guľa. Na záver slávnosti **d. o. mitr. prot. M. Ščerbej odovzdal správcovi farnosti d. o. J. Chomovi dekrét o povýšení na tit. arcidekana a veriacim na čele s kurátorským sborom pochvalný diplom za mimoriadnu starostlivosť pri výstavbe novej fary v Hažíne.**

(M. Š.)

RÔZNE

● J. Sv. Athenagoras I., patriarcha carihradský, sa dožil v marci t. r. 80 rokov. Okrem blahoželaní najvyšších predstaviteľov všetkých autokefálnych cirkví pravoslávnych obdržal ekumenický patriarcha blahoželanie tiež od pápeža Pavla VI., viedenského arcibiskupa dr. F. Königa a teologického poradcu II. vatikánskeho koncilu J. Congara.

JERUZALEMSKÁ PATRIARCHIA.

● *Delegácia Jeruzalemskej patriarchie — arcibiskup Vasiľ a archimandrita German — navštívila pápeža Pavla VI. a z poverenia jeruzalemského patriarchu Benedikta mu tlmočila vďaku za jeho rozhodnutie o vrátení pozostatkov sv. Savvu z Benátok do monastiera sv. Savvu v Jeruzaleme. Benátsky biskup kardinál Urbani odovzdal sv. ostatky delegácii po cirkevnej slávnosti. — Sv. Savva sa narodil v Kapadocii (Malá Ázia) v 5. st. Pôvodne žil v Palestíne, kde založil monastier. V 6. storočí jeho ostatky boli prenesené do Carihradu a v 10. storočí do Benátok.*

NEKROLÓG

Dňa 21. mája 1966 dotĺklo srdce dlhoročného kurátora obce ČIRČ, br. Jána URDU vo veku 69 rokov.

Nebohý vykonával funkciu kurátora 25 rokov, bol vždy dobrým veriacim a vzorným otcom svojich detí a rodiny.

Otče nebeský, prijmi jeho dušu do svojich rúk, daj mu dobrú odpoveď na súde a večnú radosť vo svojom dome.

Blažennyj pokoj i vičnaja jemu pamjať!